

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av SOU 2025:82 Sysstelsättning och boende på landsbygden

Er beteckning: LI2025/01360, Svar senast 2025-11-07

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland tillstyrker samtliga förslag i slutbetänkandet. Förslagen innebär en fortsatt balanserad reglering av ägande av jord och skog med hänsyn till landsbygdens ekonomiska och sociala hållbarhet. Förslagen innebär också en förenkling och ökad ändamålsenlighet av ansökningsprocesserna för jordförvärv.

Kapitel 18. Bör investeringsintensiva jordbruksföretag i aktiebolagsform kunna ges förvärvstillstånd utöver enligt dagens regelverk?

Jordbruksnäringen och i viss mån även skogsnäringen står inför stora behov av att anpassa sin verksamhet ifråga om grön omställning, klimatanpassning, höjda produktionsmål och beredskapstjänster. För detta krävs betydande kapitaltillskott.

Även om en liberalisering av förvärvspolitikerna skulle kunna tillgodose en del av kapitalbehovet så bedöms att nackdelarna sett till landsbygdens ekonomi och sociala hållbarhet skulle överväga. En liberalisering för bolagsförvärv skulle i kraft av högre prisökningar på mark göra det extra svårt för unga människor att skaffa sig mark att odla och bruka i konkurrens gentemot bolag och institutionella förvärvare. Även för lokala företagare som vill utveckla sina företag genom tillskottsmark torde situationen försämrats. Sambandet ägande-boende-brukande och de sociala nätverken på landsbygden skulle riskera att försvagas ytterligare.

Det är Länsstyrelsen Östergötlands mening att kapital till investeringar egentligen inte saknas om de gröna näringarna ges långsiktigt stabila goda förutsättningar genom i övrigt väl avvägd miljö-, jordbruks- och skattepolitik.

Frågan om förvärvstillstånd av delar av fastigheter kan inte frikopplas från fastighetsbildningslagen vars syfte är att upprätthålla en redig fastighetsindelning, främst genom lämplighetsvillkoren i 3 kapitlet 1, 5 och 6, §§. Att bryta ut själva gårdscentrum från en väl sammansatt fastighet torde gå emot principerna i den lagstiftningen.

Kapitel 19 – 20. Behöver bestämmelserna om jordförvärvstillstånd i glesbygd anpassas till dagens förhållanden?

Länsstyrelsen Östergötland tillstyrker att ta bort kravet på förvärvstillstånd för anhöriga i rakt uppstigande led, t ex föräldrar och far- eller morföräldrar samt för syskon. Att pröva sådana förvärv framstår som ett oproportionerligt anspråk sett till de behov en familj kan ha att lösa besvärligheter som kan ha uppstått av ändrade livssituationer.

Förslaget om att ta bort statens inlösensskyldigheten tillstyrks. I dagsläget innebär rätten för säljaren att begära inlösen – tillsammans med en relativt färsk rättspraxis om vad som är skäligt pris – i praktiken att 7 § i jordförvärvslagen knappast tillämpas. Effekten av detta blir dels att den styrning till förmån för sysselsättning och boende i glesbygd som lagen syftar till går förlorad och dels att ansökningsprocesser behöver hanteras av förvärvare och myndigheter utan någon tydlig nytta.

Utredningens förslag gällande glesbygdsbestämmelserna tillstyrks. Förslaget om en översyn och aktualisering av glesbygdsområden under medverkan av bland annat länsstyrelser och kommuner är välkommet.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen Östergötland instämmer i att kapitalförsörjning till jordbruksnäringen inte bör tillgodoses genom liberalare regler för bolagsförvärv. Det skulle dock ha varit värdefullt med ett bredare resonemang i konsekvensutredningen om effekterna av en

eventuellt fortsatt otillräcklig kapitalförsörjning till jordbruksnäringen. Frågan om kapitalförsörjning behöver bevakas noga i fortsättningen för att inte äventyra eller underutnyttja de produktionsmedel och de immateriella tillgångar som har byggts upp under lång tid inom lantbrukssektorn.

En territoriell förankring av markägandet är avgörande för en levande och livskraftig landsbygd med möjlighet av sysselsättning lokalt.

För att främja företagsutveckling behöver generationsväxlingar underlättas. Det är mycket angeläget att fler unga får möjlighet att bedriva verksamhet inom de gröna näringarna och att möjligheter för även småskaligt ägande säkerställs. Dessa faktorer bidrar till goda förutsättningar för en robust livsmedelsproduktion. Höga kostnader för tillträde till mark gör det svårt för unga och initialt ej kapitalstarka aktörer att etablera sig och bedriva långsiktigt lönsamma verksamheter.

En mångfald av ägande ger förutsättningar för sysselsättning och tillväxt samt bidrar till regional och nationell utveckling. En hållbar ökad produktion av mat tydliggörs i Livsmedelsstrategin 2.0 där målet är att öka den totala livsmedelsproduktionen, främja svenskproducerade varor och minska sårbarhet vid eventuell kris i hela landet.

Länsstyrelsen Östergötland välkomnar regeringens uppdrag till Skogsstyrelsen och Jordbruksverket att se över reglerna för och effekterna av markavståenden för naturvårdsändamål i jordförvärvslagen med vidhängande möjligheter för kompensationsförvärv.

Bakgrundsinformation

Länsstyrelsen Östergötland har tidigare under året lämnat remissvar även på anknytande utredningarna:

SOU 2024:73 Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente,

SOU 2024:84 Skärpt kontroll av utländska fastighetsförvärv, samt

SOU 2025:85 Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Ann Holmlid med lantbrukskonsulent Anders Eliasson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Isak Hjortzberg, projektledare Catharina Marklund, samhällsbyggnadsdirektör Jan Persson samt lantbrukskonsulent Susanne Boe-Skåmedal medverkat.

Kopia till

li.jl@regeringskansliet.se.